

TERMINU SKAIDROJUMS

Akadēmiskais personāls – augstskolu, zinātnisko institūciju un koledžu darbinieki, t. sk. no ārvalstīm, kas atbilstoši akadēmiskajam amatam veic studiju, pētniecības, mākslinieciskās jaunrades darbu – profesori, asociētie profesori, docenti, lektori, asistenti (izglītības jomā), vadošie pētnieki, pētnieki, zinātniskie asistenti.

Ārvalstu mācībspēki – augstskolu akadēmiskajos amatos ievēlētie ārvalstnieki, kā arī ārvalstu viesprofesori, asociētie viesprofesori, viesdocenti, vieslektori, viespētnieki.

Attālinātas mācības – klātienē izglītības procesa daļa, kurā izglītojamie mācās, tai skaitā izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, fiziski neatrodoties vienā telpā vai mācību vietā kopā ar pedagogu.

Darba vidē balstītās mācības – profesionālās izglītības programmas īstenošanas forma, kurā izglītojamais programmas apguvei un kvalifikācijas ieguvei nepieciešamās praktiskās iemaņas un teorētiskās zināšanas pārmaiņus apgūst izglītības iestādē un reālā darba vidē uzņēmumā, par uzņēmumā pavadīto laiku saņemot atlīdzību. Citas prasības, t. sk. proporciju starp izglītības iestādē un uzņēmumā pavadīto laiku nosaka atbilstoši tiesību akti. Sākotnējā profesionālajā izglītībā proporcija veido vismaz 25 % no profesionālās izglītības programmas apjoma, kas apgūstama pie darba devēja.

Digitālie mācību līdzekļi un resursi – elektronisks izdevums un resursi, kuros ir iekļauts izglītības programmas īstenošanai nepieciešamais saturs.

Formālā izglītība – sistēma, kas ietver pamatzglītības, vidējās un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai/un profesionālās kvalifikācijas dokuments. Formālajā izglītībā var atzīt ārpus formālās izglītības apgūtās prasmes un kompetences.

Iekļaujošā izglītība – process, kurā tiek nodrošinātas atbilstošas visu izglītojamo daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena izglītojamā līdzdalības iespējas mācību procesā, kultūrā un dažādās kopienās un samazinot izslēgšanas iespējas no izglītības un izglītības ieguves procesa.

Ikdienējā (informālā) mācīšanās – izglītošanās process, kurā no ikdienas un darba pieredzes tiek apgūtas zināšanas, prasmes, kompetences, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību un, iespējams, darba prasmes, tomēr atšķirībā no neformālās izglītības ikdienējā (informālā) mācīšanās nav ierobežota programmas vai kursa rāmjos, tā notiek, mācoties sabiedrībā, t. sk. ģimenē, kā arī darbā (piemēram, uzzinot jaunu informāciju no TV raidījumiem, bibliotēkās, apmeklējot muzejus un izstādes, pārņemot vecāku vai draugu pieredzi).

Individualizēta pieeja – pedagogs realizē radošu un diferencētu pieeju mācību procesa plānošanā un īstenošanā. Ar individuālu pieeju izglītībā tiek radīti labvēlīgi apstākļi katra izglītojamā vispusīgai attīstībai, zināšanu un prasmju apguvei.

Interesu izglītība – personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības **ir neformālās izglītības veids**. Ievērojot to, ka Latvijā tradicionāli interešu izglītības programmas organizētas bērniem un jauniešiem, normatīvais regulējums paredz prasības interešu izglītības pedagoga statusa iegūšanai un interešu izglītības programmu finansēšanas kārtībai. Interešu izglītības programmu izplatītākās jomas ir dejas, mūzika, māksla, teātra māksla, folklorā, tehniskā jaunrade, vides izglītība, sports utt. Interešu izglītības programmas palīdz attīstīt spējas un talantus, pilnveidot dažādas prasmes un saturiski pavadīt bērniem un jauniešiem brīvo laiku. Vienlaikus tai ir cieša sasaiste ar karjeras izglītību, jo tā ikvienam dod iespēju attīstīt karjeras vadības prasmes.

Izglītība ilgtspējīgai attīstībai – izglītība, kas sekmē katra indivīda iespējas apgūt zināšanas, vērtības un prasmes, kas nepieciešamas līdzdalībai lēmumu pieņemšanā par individuālām vai kolektīvām darbībām vietējā un pasaules līmenī, lai uzlabotu dzīves kvalitāti patlaban, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzībām.

Jaunietis – persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Karjeras izglītība – izglītības procesā integrēti pasākumi, lai nodrošinātu izglītojamo karjeras vadības prasmju apguvi un attīstīšanu, kas ietver savu interešu, spēju un iespēju apzināšanos tālākās izglītības un profesionālās karjeras virziena izvēlei. Karjeras izglītība ir integrējama formālās un neformālās izglītības mācību saturā.

Kultūrizglītība – izglītības sistēmas sastāvdaļa, kas aptver gan visu līmeņu (profesionālās ievirzes, vidējo un augstāko) profesionālo izglītību kultūras nozarēs un speciālistu tālākizglītības iespējas, gan arī ikviena indivīda radošo spēju un talantu izkopšanu formālajā un neformālajā izglītībā neatkarīgi no vecuma.

Makro ietekmes rezultāts – pārmaiņas sabiedrībā (politikas, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras, vides u. c. jomās), kuras ietekmē arī vairāku politikas rezultātu sasniegšana un ārējās vides faktori.

Mūzizglītība – pieeja, ko raksturo “mācīšanās visas dzīves garumā”. Mūzizglītības pieeja akcentē iespējas ikvienam sabiedrības loceklim iegūt un/vai pilnveidot zināšanas, prasmes un kompetences **atbilstoši darba tirgus prasībām, savām interesēm** un vajadzībām. Mūzizglītība aptver formālo un neformālo izglītību, ka arī ikdienējo (informālo) mācīšanos.

Neformālā izglītība – ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība. Neformālās izglītības mērķis ir sniegt zināšanas, veidot prasmes, iemaņas un attieksmes, kā arī veicināt indivīdu vispusīgu attīstību un aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē. Neformālā izglītība iekļauj sevī interešu izglītības programmas (tradicionāli organizētas bērniem un jauniešiem pedagogu vadībā) un pieaugušo neformālās izglītības programmas. Neformālā izglītība parasti neizvirza prasības izglītības procesa uzsākšanai un norisei (piemēram, iepriekš iegūtas izglītības līmenis vai vecums, izņemot, ja tas ir drošības noteikumu ievērošanas prasība vai izglītības programmas, kas ir sadalītas līmeņos kā valodu apgūšana vai, piemēram, dejošana). Neformālās izglītības programmas nosaka tās saturu un atbilstību sabiedrības pieprasījumam gan ar profesionālo darbību saistītajās jomās, gan uz iedzīvotāju personīgajām interesēm vērstu. Pēc neformālās izglītības programmas apgūšanas var izsniegt dokumentu, kas apliecina personas dalību (nevis apgūtās zināšanas un prasmes) neformālās izglītības programmā, bet tā nav obligāta prasība. Neformālā izglītība papildina formālo izglītību.

Pašvadīta mācīšanās – apzināta spriešana, reflektēšana par savām mācīšanās darbībām un spēja vadīt savu mācīšanos jebkādā dzīves situācijā, kontekstā.

Pieaugušo izglītība – neatņemama mūzizglītības sastāvdaļa. Pieaugušo izglītība nav saistīta ar konkrētu vecuma posmu, bet ar cilvēka motivāciju (iekšējo vai ārējo) atgriezties izglītības procesā pēc sākotnējās izglītības pabeigšanas vai pārtraukšanas, lai iegūtu jaunas vai pilnveidotu esošās zināšanas, prasmes un kompetences (t. sk. attieksmes) konkurētspējai darba tirgū un/vai pašattīstībai. Pieaugušo izglītībā var piedāvāt formālās un neformālās izglītības programmas. Tāpat zināšanas, prasmes un kompetences var iegūt arī ikdienējā mācīšanās laikā, piemēram, darba vietā, mācoties no izglītojošiem tiešsaistes video u. c. Statistikas datu apkopošanai, atbalsta mērķa grupas definēšanai un salīdzināmībai ES biežāk izmanto vecuma posmu no 25 līdz 64 gadiem.

Pedagogs – fiziskā persona, kurai ir izglītību reglamentējošā likumā noteiktā izglītība un profesionālā kvalifikācija un kura piedalās izglītības programmas īstenošanā izglītības iestādē vai sertificētā privātp praksē.

Politikas rezultāts – pārmaiņas sabiedrībā (attiecīgajā politikas jomā), ko tieši rada viena vai vairāku darbības rezultātu sasniegšana.

Profesionālās ievirzes izglītība – sistematizēta zināšanu un prasmju apguve, kā arī vērtīborientācijas veidošana mākslā, kultūrā vai sportā līdztekus pamatizglītības vai vidējās izglītības pakāpei, kas dod iespēju sagatavoties profesionālās izglītības ieguvei izraudzītajā virzienā. Izglītojamajam, kurš apguvis profesionālās ievirzes izglītības programmu, tiek izsniegta apliecība par profesionālās ievirzes izglītības iegūti.

Rezultatīvais rādītājs – rezultāta būtiskākās pazīmes, kas nodrošina iespējami objektīvu tā sasniegšanas progresa mērīšanu un kuru var izteikt kā skaitlisku vērtību. Vārdu savienojumos, kas norāda rezultatīvo rādītāju veidu, vārds "rezultatīvais" tiek aizstāts ar attiecīgā rādītāja veida nosaukumu (piemēram, ekonomiskās efektivitātes rādītājs, kvalitātes rādītājs).

Vertībizglītība – personas pamatvērtību – garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas – izkopšana, ģimenes vērtību un nacionālās identitātes apzināšanās; personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u. c. vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālajai karjerai.